

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSA Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku M. Ż.

przy uczestnictwie A. Ż.

o podział majątku wspólnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 października 2012 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie o kosztach procesu

zawarte w punktach trzecim i czwartym postanowienia

Sądu Okręgowego w L.

z dnia 21 marca 2012 r.,

- 1) **uchyla postanowienie zawarte w punkcie III (trzecim) postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 21 marca 2012 r. i w tym zakresie przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego;**
- 2) **odrzuca zażalenie w pozostałej części.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 21 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w sprawie o podział majątku na skutek apelacji uczestniczki postępowania A. Ż.:

- zmienił częściowo zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 4 października 2011 r. w punkcie III, w części obejmującej rozstrzygnięcie o terminach zasądzonej od A. Ż. na rzecz wnioskodawcy M. Ż. i płatności rozłożonej na raty kwoty 21.500 zł z tytułu dopłaty w ten sposób, że określił płatność pierwszej raty w wysokości 11.500 zł w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności, zaś drugiej raty w wysokości 10.000 zł w terminie do 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności (pkt I);
- oddalił apelację w pozostałej części (pkt II);
- zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt III);
- nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego kwotę 400 zł tytułem części opłaty od apelacji, od uiszczenia której A. Ż. była zwolniona (pkt IV);
- sprostował oczywistą omyłkę w sentencji postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 4 października 2011 r. (pkt V).

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego stanowił art. 98 k.p.c. w zw. z § 6a ust. 1 pkt 10 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego udzielonego z urzędu. Na zasądzone od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania koszty składały się: kwota 600 zł uiszczona tytułem opłaty od apelacji oraz kwota 1.200 zł stanowiąca wynagrodzenie z tytułu zastępstwa procesowego. Nieuiszczoną opłatą

od apelacji obciążono wnioskodawcę na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej: u.k.s.c.)

Na postanowienie Sądu Okręgowego dotyczące kosztów postępowania, zawarte w punktach III i IV, zażalenie wniósł wnioskodawca. Zarzucając naruszenie art. 98 i art. 520 § 1 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 u.k.s.c., wniósł o zmianę postanowienia: w punkcie III poprzez orzeczenie, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie oraz w punkcie IV poprzez orzeczenie o przejęciu na rachunek Skarbu Państwa kwoty 400 zł tytułem części opłaty od apelacji, od uiszczenia której A. Ż. była zwolniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie IV zaskarżonego postanowienia podlegało odrzuceniu na podstawie art. 373 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c. jako niedopuszczalne. Przedmiotem zaskarżenia, w tym zakresie, było bowiem orzeczenie, którym obciążono wnioskodawcę częścią nieuiszczonych przez uczestniczkę postępowania kosztów sądowych. Według ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, rozstrzygnięcie o obowiązku poniesienia przez stronę nieuiszczonych kosztów sądowych, nie mieści się w formule rozstrzygnięcia o kosztach procesu, o którym mowa w art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., a w konsekwencji nie przysługuje od tego rodzaju rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji prawo wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego. Koszty sądowe, gdy nie są składnikiem kosztów procesu, stanowią w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji przedmiot odrębnego rozstrzygnięcia, obok orzeczenia o kosztach procesu, gdyż nie stanowią wtedy przedmiotu rozliczenia między stronami: zachowują charakter niezaspokojonej należności przysługującej Skarbowi Państwa. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 grudnia 2010 r., I CZ 115/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 46 oraz z dnia 14 kwietnia 2011 r., IV CZ 4/11, nie publ.).

W pozostałym zakresie (dotyczącym rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III zaskarżonego postanowienia) zażalenie było zasadne. Wskazany przez Sąd Okręgowy art. 98 k.p.c. mógł mieć zastosowanie w sprawie, poprzez art. 13 § 2 k.p.c., jedynie posiłkowo dla określenia tzw. kosztów do celowego dochodzenia

praw lub celowej obrony, które podlegają rozliczeniu między stronami w orzeczeniu kończącym postępowanie, nie mógł natomiast stanowić podstawy rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Ze względu bowiem na to, że sprawa o podział majątku wspólnego była rozpoznana w trybie postępowania nieprocesowego podstawą rozstrzygnięcia o kosztach tego postępowania powinien stanowić art. 520 k.p.c., który zawiera szczególne regulacje - w odniesieniu do obowiązujących w trybie procesowym – dotyczące zasad rozliczeń kosztów tego postępowania. Tylko ubocznie więc podnieść należy - abstrahując od odrębności regulacji dotyczącej rozliczeń kosztów postępowania nieprocesowego – że zastosowanie art. 98 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. było wadliwe także z tego względu, iż apelacja uczestniczki postępowania nie została uwzględniona w całości, lecz tylko w niewielkim zakresie, co w trybie postępowania procesowego uzasadniałoby zastosowanie art. 100 w zw. art. 391 § 1 k.p.c. do rozliczenia kosztów postępowania apelacyjnego. Z tych względów na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. uchylono zaskarżone orzeczenie. Rzeczą Sądu Okręgowego będzie rozważenie, przy uwzględnieniu okoliczności rozpoznanej sprawy, którą z zasad rozliczeń kosztów postępowania nieprocesowego, zawartych w art. 520 k.p.c., zastosować w sprawie. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c.